

УДК 343.97; 378.14; 316

Y. Nikitin,
I. Nikitina

**TRANSFORMATION OF CRIMINALITY
IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION:
GENDER ASPECTS OF MERCENARISM**

Ю.В. Нікітін

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального права,
кримінології, цивільного та господарського права
ВНЗ «Національна академія управління»*

І.В. Нікітіна

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри філософії
Національного університету харчових технологій*

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ НАЙМАНСТВА**

Постановка проблеми. Криміногенна ситуація в Україні свідчить, що злочинність постійно зростає, змінюється її характер, проявляючись, зокрема, у гендерній особливості найманців. Так, у 1990 р. показник складав 369,8 тис., а вже в 2014 р. – 529,1 тис. (зростання 43%). Із загальної кількості засуджених жінки становили 9,5% (1990 р.) та 12,5% (2014 р.), зростання 31%. І така тенденція зберігається. Відмічається зростання тяжких злочинів на 15,3% – з 154216 (2014 р.) до 177855 (2015 р.). Зросла кількість деяких кваліфікованих, найбільш суспільно-небезпечних видів кримінальних правопорушень. Так, у 2015 р. виявлено 17 фактів бандитизму проти 12 фактів у 2014 р., 18 фактів створення злочинних організацій, що більше ніж утричі проти показників у 2014 р. (було 5), 849 фактів створення терористичних груп і організацій проти 478 (2014 р.), зростання майже вдвічі. У 2015 р. зафіксовано 565182 кримінальних правопорушень проти 529139 у 2014 р. (зростання на 6,8%). За 9 місяців 2016 р. показники злочинності знову зросли на 25%.

Така ситуація обумовлюється сучасними глобалізаційними процесами, що відбуваються при перерозподілі ринків збуту продукції, сфер економічного і політичного впливів між країнами та корпораціями, локальними війнами, зокрема на сході України (Луганській і Донецькій областях), анексією Криму та пов'язаних з цим внутрішнім (2 млн громадян) і зовнішнім переселенням у Західну Європу, прибалтійські держави, Білорусь, Російську Федерацію. Соціально-економічна та політична ситуація вплинула і на трансформацію злочинності, форми її прояву, залучення до злочинної діяльності різних верств населення. Процес характеризується проявом пов'язаних з цим гендерних аспектів, зокрема в сфері найманства. Дослідження та визначення цього процесу має важливе значення як для теорії кримінології та юридичної психології так і практичної діяльності правоохоронних органів та інших зацікавлених суб'єктів щодо запобігання та протидії злочинності та забезпечення безпеки людини, суспільства, держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Злочинність та її окремі прояви в сучасному українському суспільстві досліджувались у працях Ю.В. Бауліна, В.І. Борисова, В.В. Голіни, С.Ф. Денисова, О.М. Джузи, О.М. Костенко, О.Г. Кулика, О.М. Литвака, В. К. Матвійчука, В.А. Мисливого, В.О. Навроцького, В.О. Тулякова, В.І. Тютюгіна, В.І. Шакуна, О.Н. Ярмиш та інші.

Проблеми професійної мотивації як процесу, що спонукає, спрямовує та регулює виконання діяльності, були предметом дослідження як українських, так і зарубіжних вчених (К. Адельфер, І. Алтуніна, Б. Ананьева, Л. Божович, Д. Леонтьєва, Є. Локе, Х. Хекхаузен, Р. де Чармс, П. Якобсон, В. Якуніна та ін.).

Однак до цього часу зазначені питання не знайшли свого належного вирішення.

Мета статті полягає в дослідженні трансформації злочинності в умовах глобалізації й аналізі гендерних аспектів найманства.

Основні результати дослідження. Сучасне суспільство гостро відчуває вплив злочинності на стан безпеки людини, суспільства, держави. Обумовлена економічними, ідеологічними, соціально-політичними, морально-психологічними, організаційно-управлінськими, культурологічними та іншими чинниками, злочинність впливає на характер соціального розвитку й трансформацію суспільних відносин. Загострюється проблема безпекового існування людства як феномена співіснування різноманітних осіб.

Увагу як західних, так і вітчизняних фахівців сьогодні привертають не тільки морально-психологічні, а й соціальні характеристики (соціальне становище, значення побутових, сімейних та інших міжособистісних відносин, соціальний статус чи соціальна роль), що підвищують імовірність злочинного посягання стосовно певної особистості. Учені прагнуть з'ясувати, яким чином саме соціальний статус людини, у тому числі й гендерний, підвищує ймовірність вчинення стосовно інших людей або неї злочинів певного виду, та у якому співвідношенні, в цьому аспекті, відіграють роль віктимні фактори соціального та індивідуального порядку, способу життя й поведінки індивіда.

Переймаючись питаннями про суть злочинності, зокрема найманства, як соціального феномену та її трансформації в сучасну епоху і ставлячи за мету виявлення її гендерних аспектів у процесі соціальних змін в Україні та на рівні світового масштабу, ми спробуємо відповісти на питання, як гендерні особливості людини впливають на специфіку сучасного найманства як форму прояву протиправної поведінки людини.

Зростання універсальності світу за рахунок технократії змушує кожного боротися за виживання і за свою безпеку. В цьому аспекті злочин як соціальний феномен впливає на державу як інституцію та суспільний вимір людсько-го буття [1, с. 6]. Злочинність – це діяння, що несе у собі суспільну небезпеку.

Останнім часом у цьому ракурсі особливого значення набуває проблема тероризму й найманства. Поняття «тероризм» походить від франц. «terro-risme» (від лат. «terror» – страх, жах). Термін «тероризм» споріднений з поняттям «терористичний акт», «терористична діяльність». Тероризм не має тотального чи масового характеру, здійснюється екстремістською групою, організацією або однією людиною.

У наукових публікаціях існують різні погляди на розмежування тероризму за рівнем організації, місцем проведення, метою тощо. Так, англійський дослідник R. Clutterbuck вважає, що тероризм поділяється на державний, внутрішній і міжнародний [2]. Продовжуючи цю ідею, американський вчений А.Н. Bucelew внутрішній тероризм визначає як вчинення актів насильницьких дій громадянами даної держави на її території [3]. У свою чергу, російський дослідник Г. Денікер під міжнародним тероризмом розуміє діяльність груп, що не мають єдиної національної приналежності і вчиняють терористичні акти в третій державі [4].

Деяко іншого підходу стосовно тероризму дотримується американський вчений J. Bell, який поділяє його на: а) кримінальний (вчиняється злочинними групами або однією особою з метою розподілу сфер кримінального впливу або отримання матеріальної вигоди); б) санкціонований (збереження існуючого режиму влади); в) революційний (провокація шантажу та знищення матеріальних цінностей для збереження свого впливу на ситуацію) [5].

Поняття «найманець» визначено у ст. 47 Додаткового протоколу 1 (1977 р.) до Женевських конвенцій про захист жертв війни, а також у Міжнародній конвенції про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців, прийнятій Генеральною Асамблеєю ООН 4 грудня 1989 року (ратифікована Постановою ВРУ від 14 липня 1993 року № 3381-ХІІ) [6] де зазначено, що найманець – особа, спеціально завербована з метою використання у збройних конфліктах інших держав або насильницьких діях, спрямованих на повалення уряду чи підірив конституційного порядку держави, порушення її територіальної цілісності, а також використання у військових конфліктах. Злочинними діями найманців є втручання у внутрішні справи іншої держави. Беручи участь у військових діях, найманець керується переважно бажанням отримати особисту матеріальну вигоду. Дії найманця характеризуються прямим умислом, а вербування, фінансування, матеріальне забезпечення і навчання найманців, крім того, ще й метою їх використання у

збройних конфліктах інших держав або насильницьких діях на повалення державної влади чи порушення територіальної цілісності іншої держави. Участь у збройному конфлікті іншої держави означає фактичну безпосередню участь особи у військових діях у стані найманства, наприклад, участь у спільних воєнних операціях, керівництво боєм, індивідуальне виконання окремих воєнних завдань тощо. Найманець не є громадянином сторони, що перебуває в конфлікті, або держави, проти якої спрямовані спільні насильницькі дії, не проживає постійно на території, яка контролюється стороною, що перебуває в конфлікті, або держави, проти якої спрямовані спільні насильницькі дії, не входить до особового складу збройних сил сторони, що перебуває у конфлікті, або держави, на території якої здійснюються спільні насильницькі дії, та не надісланий державою для виконання офіційних обов'язків. Злочин вважається закінченим, коли вчинена будь-яка дія, яка є проявом участі особи у збройному конфлікті іншої держави. При цьому немає значення чи одержала особа обіцяну їй матеріальну винагороду. Укладання особою угоди щодо вищезазначеної участі, за наявності підстав, кваліфікується як готування до злочину за ст.14 та ч. 2 ст. 447 КК України. Найманець не перебуває під захистом законів і звичаїв війни.

За гендерними ознаками інститут найманства статеві неоднорідний. Так, відповідно до ст. 447 КК України суб'єктом злочину може бути особа, яка досягла 16-річного віку [7]. Таким чином, найманцем може бути особа як чоловічої, так і жіночої статі.

Поняття «гендер», яке останнім часом широко увійшло у науковий вжиток, змінило традиційний підхід до розуміння соціальних ролей чоловіків і жінок у суспільстві. Це поняття, на відміну від поняття «стать», виокремлює не тільки біологічні детермінанти статевих відносин, а й розкриває психологічні, соціальні та культурні відмінності між чоловіком і жінкою. Гендер як один із базових вимірів соціальної культури суспільства надає соціально-рольовий статус особистості, визначає її індивідуальні можливості досягти успіху в професійній діяльності (навіть як найманця) та у суспільному виробництві. Відмінності в поведінці, характерах жінок і чоловіків, їх нерівне становище в суспільстві мають не природжений характер, а, будучи сконструйовані суспільством, вони постійно відтворюються за допомогою його символів і норм.

Історичний приклад здатності жінок брати участь у військових діях містить у собі традиції африканських жінок у XIX ст., що формували основу легіонів у королівстві Дагомея. Сьогодні все більше жінок служать у бойових частинах збройних сил Великої Британії, Канади, Норвегії, Голландії, США та інших країнах, доводячи, що жінки можуть бути так само небезпечні, як і чоловіки.

Поряд з цим, коли керівні органи армії перешкоджали участі жінок як жінок-солдатів, жіноча енергія знаходила себе в діяльності революційних і терористичних груп. За дослідженнями криміналістів Гарольда Веттера та Гері Перестейна, серед російських революційних терористів (1905–1917 рр.) близько чверті були жінки. Таку криміналізацію жіночої поведінки можна

пояснити економічною та соціально-психологічною ситуацією в суспільстві, яка склалася у той час. Співвідношення жіночої і чоловічої злочинності складало 1:5. Така константа свідчить про той факт, що жінка була менше залучена в соціальні сфери, більше зайнята домашнім господарством, вихованням дітей і, відповідно, вона менше вчиняла злочинів і протиправних вчинків. Але починаючи з 90-х років ХХ ст. розпад СРСР призвів до виникнення нових держав, зокрема України, змін у геополітиці Європейського Союзу, країн Близького Сходу (Ірані, Іраку, Сирії, Лівії, Туреччині тощо). Суттєві політичні та соціально-економічні зміни вплинули на емансипацію жінок, що, у свою чергу, обумовило зміну статусу жінки в сім'ї, на роботі, в суспільстві і, як негативний аспект, на загальне зростання жіночої агресивності в соціумі та їхню кримінальну активність. Суттєве значення в цьому процесі має вплив сім'ї. Діти та підлітки засвоюють соціальний досвід, не тільки аналізуючи власні вчинки, але й спостерігаючи за діями батьків та інших людей (так зване вікарне навчання). За дослідженнями Альберта Бандури, навчання вікарної агресивної поведінки безпосередньо пов'язане із впливом агресивної поведінки інших осіб на підсвідомість людини. Так, Ю.М. Антонян зазначає, що агресивність і агресія – це різні речі. Під агресивністю дослідник розуміє особистісні риси особи, а під агресією – певну поведінку, яка проявляється в демонстрації сили, погрози її застосування або у використанні сили стосовно іншої людини чи групи осіб [8, с. 11]. Тобто агресія стосовно іншої особи породжує агресію [9, с. 24]. А це впливає на зростання злочинів, що вчиняються жінками. Так, загальна кількість засуджених жінок в Україні з 1990 р. по 2014 р. зросла з 9,5% до 12, 8% [10, с. 472].

Визначаючи поняття «агресивність», треба наголосити, що вона є природною властивістю людини, необхідною для боротьби за своє життя, для відстоювання свого місця у соціумі, усвідомлення свого «Я». В нових умовах, коли людство звільняється від старих догм і примітивних засобів виробництва, більш вагомим стає емоційно-ірраціональне жіноче мислення. Жіноцтво у світі впевнено починає виходити на чільні позиції в бізнес-менеджменті та політичному керівництві [11; 12]. Разом з тим, сьогоденні реалії життя в Україні, яке проходить в умовах проведення АТО, втрати почуття захищеності, роботи, нездійснених ілюзій щасливого майбутнього за рахунок інших людей або країн, бажання жити краще за інших, маючи для цього фінансові можливості, змушує жінок бути більш агресивними, що, безумовно, впливає на їхню природну сутність.

Зарубіжний досвід, зокрема Ірландської революційної армії (ІРА), Курдської робітничої партії, Аль-Каїди (міжнародної організації ісламських екстремістів), Вищого військового Меджлісу Шура Об'єднаних сил моджахедів Кавказу та ін. свідчить, що екстремістські організації, окрім терору як одного з найбільш надійних, на їх погляд, знарядь досягнення поставленої мети, почали використовувати найманство з усіма його ознаками: вербування, фінансування, матеріальне забезпечення та навчання найманців (чоловіків і жінок).

Поряд з цим підготовка терористів (найманців) та закидання їх до іноземної держави також можуть набувати форми агресії. В резолюції ХХІХ сесії Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 року, яка сформулювала поняття агресії, до актів агресії, зокрема, зараховано: «закидання державою або від імені держави збройних банд, груп і регулярних сил або найманців, які здійснюють акти застосування збройної сили проти іншої держави». Беручи це до уваги, рішенням Генеральної Асамблеї ООН створено спеціальний комітет, що розробив міжнародну конвенцію, згідно з якою заборонено вербування, використання, фінансування й навчання найманців [13].

Вербування найманців для здійснення терористичних актів, які плануються, є не тільки підривною діяльністю, але й психологічною війною, а іноді й військовою інтервенцією, тобто тією ж самою агресією. Можна погодитись з думкою німецького вченого Г. Зазварко, який визначає психологічну війну, що супроводжується терористичними діями найманців, «як спосіб ведення ідеологічної війни». Її головними методами є демагогія (введення в оману, обдурювання, підбурювання) і терор (залякування і фізичне знищення за допомогою насильницьких актів) [14]. Відповідно до цього, можна наголосити, що при вербуванні найманців значна роль приділяється як ідеологічній пропаганді, так і психологічним аспектам гендерної відмінності чоловіків і жінок.

Сучасний тероризм характеризується тим, що він майже завжди здійснюється з чужої території, фінансується з іноземних джерел та стає зброєю іноземної політики.

Також треба враховувати, що у кожній жінки й кожного чоловіка є як маскулінні, так і фемінні властивості особистості. За даними психологів, жінці, як і чоловікові, притаманні діловитість, енергійність, вміння відстоювати свою точку зору та доводити справу до кінця. Але дівчинку з раннього віку вчать бути поступливою і слухняною. Це має свої корені у феномені патріархальності, підпорядкованості жінки старшим членам родини, чоловікові, батькові, братові.

Сучасний період розвитку державності, соціально-економічний стан і суспільні відносини посприяли вивільненню раніше невластивої жінкам риси маскулінності. Жінка стала більш самостійною, активною в соціумі, часто є годувальником родини, сама заробляє на життя, менше залежить від чоловіка та менше переймається побутовими речами. Це формує інший особистісний імідж в соціумі, наближений до чоловічого. Тут важливим стає те, що її активність йде в позитивне русло, наприклад, у створення власного бізнесу, у суспільну діяльність, кар'єрне зростання. І якщо жінка не може реалізуватися або переживає насильство у родині, дискримінацію на роботі, то зростає її агресія щодо джерела тиску.

В останні десятиліття суспільство не раз було свідком дій жінок-кілерів, жінок-найманців, терористів. Причину цього ми бачимо в наростанні психологічної агресивності жінок, яка притупляє властиві жінці від природи інстинкти, такі як материнство, сім'я, що є вищою цінністю й основою загальнолюдської моралі.

На підставі аналізу наукових праць, статистичних даних і дослідження авторів визначено найбільш суттєві чинники, що сприяють цьому процесу в Україні, це: а) перехід від соціалістичної та комуністичної ідеології до капіталістичної системи (інституції приватної власності); б) приєднання до світових систем комунікацій; ліквідація значної частини неприбуткових банків (за 2014–2016 рр. ліквідовано понад 80 банків), що вплинуло на матеріальне становище та настрої значної частини населення; запровадження прозорості доходів і видатків, системи «Прозоро» для держзакупівель; в) різке збільшення масштабів еміграції з країни та імміграцію в Україну; поява багатонаціональних міст-мегаполісів; г) криміналізація зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності, прозорість кордонів і контрабанда; д) зростання злочинів, що вчинені злочинними та екстремістськими організаціями; е) трансформація традиційних ролей жінок і чоловіків у родині, у професійній діяльності, у підприємстві, у бізнесі та у суспільстві у цілому [15, с. 6–8; 16, с. 11–12; 17, с. 16–18; 18, с. 18–20; 19, с. 76–84; 20, с. 132–135]. Визначені чинники суттєво впливають на трансформацію злочинності, пошук і розширення зв'язків з транснаціональною кримінальною злочинністю, створення регіональних кримінальних осередків і світових кримінальних ринків.

Суспільна небезпека найманства полягає в тому, що частина жінок та чоловіків обирає участь у тероризмі або у військових конфліктах як джерело засобів до існування. Такі дії глибоко аморальні та небезпечні, тому що в людському співтоваристві формується група людей, професійним заняттям яких стають вбивства, сепаратизм, руйнування суверенної рівності, політичної незалежності й територіальної цілісності держави, порушення принципів міжнародного права.

Серед інститутів соціалізації на формування гендерних уявлень людини найбільший вплив мають: сім'я, референтне оточення індивіда, заклади освіти. Саме тому значна кількість зарубіжних навчальних закладів уже декілька десятиліть тому включили до навчальних програм спецкурси з гендерної проблематики: США та Канада – у 1971–1975 рр., Велика Британія – у 1978 р., Франція – у 1979 р., Нідерланди, Швеція, Німеччина – у 1980–1983 рр. Зважаючи на це, доцільно включити подібний спецкурс до переліку навчальних дисциплін за вибором студентів [21, с. 132–133] у навчальний план магістратури, наприклад, «Актуальні проблеми кримінології» у вищих навчальних закладах України.

Аналіз методологічних підходів до вивчення аксіологічної проблематики гендеру має своєю метою визначення основних методологічних принципів, спрямованих на виявлення глибинних, первинних основ ціннісних мотивів розвитку людини, їхньої ролі в реалізації життєвих сенсів. Цей аналіз припускає: а) визначення ціннісних сенсів, що ґрунтуються в міфологічних символах протоукраїнських етносів; б) виявлення нормативно-ціннісного змісту релігій, антропологічних концепцій які вплинули на формування і розвиток української нації; в) визначення можливостей застосування методологічних парадигм до аксіологічної проблематики філософії гендеру [22, с. 13].

На основі цього можна наголосити, що **небезпека** – це можливість будь-якого явища (предмета, процесу, соціального об'єднання) при певних умовах набуті цільової направленості спричинити шкоду, збиток даному об'єкту. Тобто небезпека (найманство) несе в собі ключові компоненти – загрозу, ризик та може включати як зовнішні, так і внутрішні складові.

З огляду на це можна зазначити, що: **зовнішня небезпека** (тероризм і найманство) – це можливість будь-якого явища чи їх сукупності, що знаходиться поза структурою елементів об'єкта, при певних умовах набуті визначеної направленості та заподіяти шкоду, збитки, втрати; **внутрішня небезпека** – це можливість будь-якого внутрішнього структурного елемента чи їх сукупності в даному об'єкті спричинити йому шкоду, завдати збитків із середини [23, с. 569–595]. В цьому аспекті отримує свій подальший розвиток концепція ототожнення державної влади з органами держави або із системою їх повноважень щодо запобігання та протидії злочинності. Так, Ф. Енгельс наголосив: «Суспільство створює собі орган для захисту своїх загальних інтересів від внутрішніх та зовнішніх нападів. Цей орган є державна влада...» [24], яка діє через свої структури.

Виходячи із теорії відносин, будь-яка небезпека – це один із видів зв'язків, при виникненні якого між суб'єктами, що взаємодіють, виникають певні суперечності або порушується стабільність цього зв'язку. У такому разі одна сторона (суб'єкт) може завдати шкоди іншій стороні (об'єкту). Таким чином, поза цими дестабілізуючими взаємовідносинами будь-яке явище, яке наділене рушійним потенціалом, не є небезпекою для даного об'єкта.

Останні події на сході України і в Криму свідчать, що на захист з боку НАТО, США, ЄС, ОБСЄ, ООН розраховувати можна лише тільки в політичному спрямуванні. Запорукою незалежності, забезпечення безпеки людини, суспільства, держави є не тільки сильна економіка, а й ефективні заходи запобігання та протидії злочинності, зокрема найманству, яке, народжуючись ззовні, впливає на внутрішню безпеку (людини, суспільства). Тому нагальною є проблема розроблення комплексної програми протидії злочинності, в якій чільне місце потрібно відвести гендерним особливостям злочинців і запобіжним заходам нейтралізації детермінуючих факторів, зокрема тих, що сприяють найманству. Такий спеціальний дієвий механізм у перспективі стане одним із стрижнів протидії злочинності та забезпечення національної безпеки України.

Висновки. Глобалізаційні зміни у світі вплинули і на трансформацію злочинних проявів, зокрема найманство та його гендерний статус. Причиною цього ми бачимо в наростанні психологічної агресивності жінок, яка притупляє властиві жінці від природи інстинкти, такі як материнство, сім'я, що є вищою цінністю й основою загальнолюдської моралі. На гендерну нерівність також впливає регіон проживання, рівень освіти й освіченості.

Для запобігання злочинності, пов'язаної із найманством жінок, потрібно передбачити вивчення аспектів гендерної політики у вищих навчальних закладах, зокрема при викладанні спецкурсу «Актуальні проблеми кримінології» на магістерській підготовці.

Комплексна програма протидії злочинності в Україні повинна передбачати заходи щодо вивчення та врахування в цьому процесі гендерних особливостей злочинців та запобіжні заходи щодо нейтралізації детермінуючих чинників, зокрема тих, що сприяють найманству.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Шандра Б.Б.* Філософсько-правовий аналіз злочинності як імплементації суспільної свідомості у злочинну діяльність: автореф. дис. канд. юрид. наук – 12.00.12 / Б.Б. Шандра: Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Л., 2014. – 17 с.

2. Ed. By Clutterbuck R. The future of political violence: Destabilization, disorder & terrorism / Ed. By Clutterbuck R. – Basingstoke. – L.: Macmillan, 1986. – XV. – P. 21–24.

3. *Buckelew A.H.* Terrorism & the American response / Buckelew A.H. – San Rafael (Cal.): MIRA, 1984. – IV. – P. 18.

4. *Деникер Г.* Стратегия антитеррора: факты, выборы, требования. Новые пути борьбы с терроризмом / Г. Деникер // Терроризм в современном капиталистическом обществе. Вып. 2. – М., 1982. – С. 77.

5. *Bell J.* A time of terror: how democratic societies respond to revolutionary violence / Bell J. – N. Y.: Basic Books, 1978. – P. 57.

6. Міжнародна конвенція про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців. Прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 4 грудня 1989 року (ратифікована Постановою ВРУ від 14 липня 1993 року, № 3381-XII // Відомості Верховної Ради України. 1993. – № 36. – Ст. 367.

7. Кримінальний кодекс України. Навчально-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Т. 2: Особлива частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. – Х.: Право, 2013. – 1040 с.

8. *Антонян Ю.М.* Общий очерк о преступном насилии / Ю.М. Антонян // Человек против человека. Преступное насилие / Под общей ред. Ю.М. Антоняна, С.Ф. Милюкова. СПб., 1994. – С. 10–14.

9. *Шульга Г.Б.* Гендерні аспекти статево-рольової соціалізації молоді. / Гендер: реалії та перспективи в українському суспільстві: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 11–13 грудня 2003 року, додаткове видання) / Г.Б. Шульга – К.: ПЦ «Фоліант», 2004. – С. 21–25.

10. Статистичний щорічник України за 2014 рік. Державна служба статистики України. / За ред. Жук І.М. – К.: ТОВ «Видавництво «Консультант». 2015. – 586 с.

11. *Hickel J.* (2014). The «Girl Effect»: Liberalism, Empowerment and the Contradictions of Development. Retrieved from http://www.academia.edu/8649592/The_Girl_Effect_Liberalism_Empowerment_and_the_Contradictions_of_Development.

12. *Нікітіна І.В.* Гендерні особливості розвитку професійної мотивації студентів / І.В. Нікітіна // Гендерний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Додаток 2 до Вип. 36 : Тематичний випуск «Проблеми емпіричних досліджень у психології». – Випуск 13 – К.: Гнозис, 2016. – С. 56–62.

13. Генеральная Асамблея. Оф. Отчеты. XXXII сессия. Приложение № 43 /А/ 37/43.

14. *Zazworka G.* Psychologische Kriegsführung / *Zazworka G.* – Berlin, 1962, S. 530.
15. *Крутов В.* Необхідність формування нових підходів системної протидії міжнародному тероризму / *В. Крутов* // Проблеми безпеки особистості, суспільства, держави. – 2006. – № 6. – С. 6–8.
16. *Бутейко А.* Національна безпека України та міжнародне співтовариство в сфері боротьби з злочинністю / *А. Бутейко* // Проблеми безпеки особистості, суспільства, держави. – 2006. – № 6. – С. 11–12.
17. *Картавцев В.* Роль і місце громадських організацій у боротьбі з тероризмом / *В. Картавцев* // Проблеми безпеки особистості, суспільства, держави. – 2006. – № 6. – С. 16–18.
18. *Гуцал А.* Тероризм как истемная сила мировой дезинтеграции / *А. Гуцал* // Проблеми безпеки особистості, суспільства, держави. – 2006. – № 6. – С. 18–20.
19. *Костенко О.М.* Проблема сучасної цивілізації (в українському контексті): монографія / *О.М. Костенко.* – Черкаси: СУ-ЕМ, 2008. – 112 с.
20. *Нікітін Ю.В.* Антитерористична операція як необхідна форма протидії злочинності та забезпечення безпеки суспільства / *Ю.В. Нікітін* // Держава та регіони. Серія: Право. 2014. – № 2 (44). – С. 132–135.
21. *Нікітіна І.В.* Гендерний підхід у системі вищої освіти як необхідна умова якості підготовки фахівців / *І.В. Нікітіна* // Проблеми модернізації та систематизації законодавства про освіту України. Тези доповідей науково-практичної конференції. 27–28 травня 2010 року. – К.: Нора-Друк, 2010. – С. 132–133.
22. *Горлинський В.В.* Методологічний дискурс аксіології гендеру. / Гендер: реалії та перспективи в українському суспільстві: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 11–13 грудня 2003 року, додаткове видання) / *В.В. Горлинський.* – К.: ПЦ «Фоліант», 2004. – С. 12–14.
23. *Нікітін Ю.В.* Кримінально-правова система України як підсистема забезпечення внутрішньої безпеки Українського суспільства / *Ю.В. Нікітін* // Сучасна кримінально-правова система в Україні: реалії та перспективи: монографія / *Ю.В. Баулін, М.В. Буроменський, В.В. Голіна та ін.,* під загальною редакцією академіка НАПрН України *Ю.В. Бауліна.* – К.: ВАІТЕ, 2015. – С. 569–595.
24. *Енгельс Ф.* Людвиг Фейербах і кінець класичної німецької філософії [Текст] / *Ф. Енгельс* // *Маркс К., Енгельс Ф.* Твори: в 50 т. – К.: Політвидав України, 1964. – Т. 21. – С. 297.

REFERENCES

1. *Shandra B.B.* Filozofsko-pravovyi analiz zlochynnosti yak implementatsii suspilnoi svidomosti u zlochynnu diialnist: avtoref. dys. kand. yuryd. nauk – 12.00.12 / *B.B. Shandra:* Lviv. derzh. un – t vnutr. sprav. – L., 2014. – 17 s.
2. Ed. By Clutterbuck R. The future of political violence: Destabilization, disorder & terrorism / Ed. By Clutterbuck R. – Basingstoke. – L.: Macmillan, 1986. – XV. – P. 21–24.
3. *Buckelew A.H.* Terrorism & the American response / *Buckelew A.H.* – San Rafael (Cal.): MIRA, 1984. – IV. – P. 18.
4. *Deniker G.* Strategija antiterrora: fakty, vybory, trebovaniya. Novye puti bor'by s terrorizmom / *G. Deniker* // *Terrorizm v sovremennom kapitalisticheskom obshchestve.* Vyp. 2. – M., 1982. – S. 77.

5. *Bell J.* A time of terror: how democratic societies respond to revolutionary violence / Bell J. – N. Y. : Basic Books, 1978. – P. 57.

6. Mizhnarodna konventsia pro borotbu z verbuvanniam, vykorystanniam, finansuvanniam i navchanniam naimantsiv. Pryiniata Heneralnoiu Asambleieiu OON 4 hrudnia 1989 roku (ratyfikovana Postanovoiu VRU vid 14 lypnia 1993 roku, № 3381-XII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1993. – № 36. – St. 367.

6. Kryminalnyi kodeks Ukrainy. Navchalno-praktychnyi komentar : u 2 t. / za zah. red. V.Ya. Tatsiia, V.P. Pshonky, V.I. Borysova, V.I. Tiutiuhina. – 5-te vyd., dopov. – T. 2: Osoblyva chastyna / Yu.V. Baulin, V.I. Borysov, V.I. Tiutiuhin ta in. – Kh. : Pravo, 2013. – 1040 s.

7. *Antonjan Ju.M.* Obshhij ocherk o prestupnom nasilii / Ju.M. Antonjan // Chelovek protiv cheloveka. Prestupnoe nasilie / Pod obshej red. Ju.M. Antonjana, S.F. Miljukova. SPb., 1994. – S. 10–14.

8. *Shulha H.B.* Henderni aspekty statevo-rolovoi sotsializatsii molodi. / Hender: realii ta perspektyvy v ukrainskomu suspilstvi: Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kyiv, 11–13 hrudnia 2003 roku, dodatkovye vydannia) / H.B. Shulha – K. : PTs «Foliant», 2004. – S. 21–25.

9. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2014 rik. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. / Za red. Zhuk I.M. – K. : TOV «Vydavnytstvo «Konsultant». 2015. – 586 s.

10. *Hickel J.* (2014). The «Girl Effect»: Liberalism, Empowerment and the Contradictions of Development. Retrieved from [http \[Elektronnyi resurs\]](http://Elektronnyi.resurs) // Hickel. J. [Rezhym dostupu] [www.academia.edu/8649592|The_Girl_Effect_Liberalism_Empowerment_and_the_Cjnt contradictions_of_Development](http://www.academia.edu/8649592/The_Girl_Effect_Liberalism_Empowerment_and_the_Contradictions_of_Development).

11. *Nikitina I.V.* Henderni osoblyvosti rozvytku profesiinoi motyvatsii studentiv / I.V. Nikitina // Hendernyi visnyk DVNZ «Pereiaslav-Khmelnyskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody». – Dodatok 2 do Vyp. 36 : Tematychnyi vypusk «Problemy empirychnkh doslidzhen u psykholohii». – Vypusk 13 – K. : Hnozys, 2016. – S. 56–62.

12. General'naja Asambleja. Of. Otchety. XXXII sessija. Prilozhenie № 43 /A/ 37/43.

13. *Zazworka G.* Psychologische Kriegsführung / Zazworka G. – Berlin, 1962, S. 530.

14. *Krutov V.* Neobkhidnist formuvannia novykh pidkhodiv systemnoi protydii mizhnarodnomu teroryzmu / V. Krutov // Problemy bezpeky osobystosti, suspilstva, derzhavy. – 2006. – № 6. – S. 6–8.

15. *Buteiko A.* Natsionalna bezpeka Ukrainy ta mizhnarodne spivtovarystvo v sferi bortby z zlochynnistiu / A. Buteiko // Problemy bezpeky osobystosti, suspilstva, derzhavy. – 2006. – № 6. – S. 11–12.

16. *Kartavtsev V.* Rol i mistse hromadskykh orhanizatsii u borotbi z teroryzmozom / V. Kartavtsev // Problemy bezpeky osobystosti, suspilstva, derzhavy. – 2006. – № 6. – S. 16–18.

17. *Hutsal A.* Teroryzm kaks systemnaia syla myrovoi dezyntehratsyy / A. Hutsal // Problemy bezpeky osobystosti, suspilstva, derzhavy. – 2006. – № 6. – S. 18–20.

18. *Kostenko O.M.* Problema suchasnoi tsyvilizatsii (v ukrainskomu konteksti) : monohrafiia / O.M. Kostenko. – Cherkasy : SU-EM, 2008. – 112 s.

19. *Nikitin Yu.V.* Antyterorystychna operatsiia yak neobkhidna forma protydii zlochynnosti ta zabezpechennia bezpeky suspilstva / Yu.V. Nikitin // Derzhava ta rehiony. Seriia: Pravo. 2014. – № 2 (44). – S. 132–135.

20. *Nikitina I.V.* Hendernyi pidkhid u systemi vyshchoi osvity yak neobkhdna umova yakosti pidhotovky fakhivtsiv / I.V. Nikitina // Problemy modernizatsii ta systematyzatsii zakonodavstva pro osvitu Ukrainy. Tezy dopovidei naukovo-praktychnoi konferentsii. 27–28 travnia 2010 roku. – K. : Nora-Druk, 2010. – S. 132–133.

21. *Horlynskyi V.V.* Metodolohichniy dyskurs aksiolohii henderu. / Hender: realii ta perspektyvy v ukrainskomu suspilstvi: Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kyiv, 11–13 hrudnia 2003 roku, dodatkovye vydannia) / V.V. Horlynskyi. – K. : PTs «Foliant», 2004. – S. 12–14.

22. *Nikitin Yu.V.* Kryminalno-pravova systema Ukrainy yak pidsystema ubezpechennia vnutrishnoi bezpeky Ukrainskoho suspilstva / Yu.V. Nikitin // Suchasna kryminalno-pravova systema v Ukraini : realii ta perspektyvy: monohrafiia / Yu.V. Baulin, M.V. Buromenskyi, V.V. Holina ta in., pid zahalnoi redaktsiieiu akademika NAPrN Ukrainy Yu.V. Baulina. – K. : BAITE, 2015. – S. 569–595.

23. *Enhels F.* Liudvyh Feierbakh i kinets klasychnoi nimetskoï filosofii [Tekst] / F. Enhels // Marks K., Enhels F. Tvory : v 50 t. – K. : Polityvydav Ukrainy, 1964. – T. 21. – S. 297.

Нікітін Ю.В., Нікітіна І.В. Трансформація злочинності в умовах глобалізації: гендерні аспекти найманства

У статті досліджуються чинники трансформації злочинності в умовах глобалізації, а саме – гендерний аспект найманства. Автори прийшли до висновку, що при застосуванні заходів щодо запобігання та протидії злочинності потрібно враховувати гендерні особливості найманців.

Ключові слова: злочинність, найманство, протидія злочинності, гендерна самоідентичність, гендерна мотивація особистості.

Никитин Ю.В., Никитина И.В. Трансформация преступности в условиях глобализации: гендерные аспекты наёмничества

В статье исследуются факторы трансформации преступности в условиях глобализации – гендерный аспект наёмничества. Авторы пришли к выводу, что при применении средств предупреждения и противодействия преступности необходимо учитывать гендерные особенности наёмников.

Ключевые слова: преступность, наёмничество, противодействие преступности, гендерная самоидентичность, гендерная мотивация личности.

Nikitin Y., Nikitina I. Transformation of Criminality in the Context of Globalization: Gender Aspects of Mercenarism

In this article, the factors of the transformation of criminality in the context of globalization, specifically the gender aspect of mercenarism, are researched. The authors came to the conclusion that the application of crime prevention and fighting measures demands consideration of specific gender aspects of mercenarism.

Keywords: Criminality; Mercenarism; Crime Prevention; Gender Self-identification; Gender Motivation of a Personality

Стаття надійшла до редакції 02.11.2016